MAASEUDUN TULEVAISUUS
Maa- ja metsätaloustuottajajärjestön äänenkannattaja – Perustettu 1916

Päätoimittaja
Lauri Kontro
Toimituspäälliköt
Jussi Martikainen
Tiina Taipale

Vasemmistoliitto vaan ei ole huomannut, että itänaapuri on siirtynyt sosialismista riistokapitalismiin. **EX-PÄÄTOIMITTAJA ERKKI TEIKARI PUOLUSTUSMÄÄRÄRAHOISTA SATAKUNNAN KANSASSA**

Ruokaturva ei ole myynnissä

Yhdysvallat ja Euroopan unioni neuvottelevat keskinäisestä vapaakauppasopimuksesta. Vaikka neuvottelut ovat vielä kesken, on mahdollista sopimusta arvosteltu ankarasti.

Kahden suuren markkina-alueen yhteensovittamiseen kohdistuu uhkakuvien lisäksi kuitenkin myös suuria odotuksia. Yhdysvaltojen isot markkinat ovat toipuneet vuoden 2008 romahduksesta, mutta Euroopassa talouskasvu juroo edelleen.

EU:n kannalta kaupan lisääntyminen Yhdysvaltojen kanssa olisi varsinkin nykyisessä taloustilanteessa enemmän kuin tarpeen.

Ulkomaankauppaministeri Lenita Toivakan (kok.) mukaan kauppasopimus toisikin talouteen piristysruiskeen. Tätä mahdollisuutta ei saa hänen mielestään nyt menettää. (MT 20.10.)

Mutta millaisen hinnan EU on valmis sopimuksesta maksamaan?

Pari viikkoa sitten 51 suomalaista yliopistotutkijaa ja professoria julkaisivat kannanottonsa meneillään oleviin kauppaneuvotteluihin. Heidän mielestään Yhdysvaltojen ja EU:n väliset neuvottelut ovat vaaralliset demokratian kannalta. Neuvottelujen lähtökohdat pitäisi määritellä uudelleen.

Kannanoton mukaan sopimusta ei voida perustella taloudellisilla hyödyillä, koska niiden laskeminen uskottavasti on mahdotonta. Uhkakuvat sen sijaan ovat todellisia.

Kannanoton allekirjoittaneet pelkäävät, että sopimus lisää EU:n paineita madaltaa ympäristönsuojelua, työntekijöiden oikeuksia ja kuluttajansuojaa. Pahinta kuitenkin on investointisuojaan liittyvä välimiesmenettely.

Asiantuntijoiden mukaan välimiesmenettelyssä siirrettäisiin eduskunnalle ja viranomaisille kuuluvaa julkista valtaa pienelle kansainväliselle juristieliitille. Tämä joukko voisi määrätä esimerkiksi Suomen valtion korvaamaan yhdysvaltalaisille yrityksille lainsäädännön muutoksista aiheutuneet menetykset.

Demokratian uhkakuvien lisäksi neuvotteluihin liittyy myös paljon muita ongelmia. Jo ennakolta tiedettiin, että elintarvikkeiden kauppa nousee kokoaan merkittävämpään rooliin.

Alkuasetelmien mukaan Yhdysvallat ei suostu vapaakauppasopimuksen EU:n kanssa, jos sen vaatimuksia esimerkiksi hormonilihan ja geenimuuntelun osalta ei kuunnella. EU puolestaan on ilmoittanut, ettei hormonilihaa

MTK:n puheenjohtaja Juha Marttila vaatii, että pohjoisen tuotannon edut on turvattava kauppaneuvotteluissa.

päästetä markkinoille eikä gm-kasvien hyväksyntää helpoteta.

Ministerineuvos Maurice House Yhdysvaltojen EU-edustustosta arvosteli maaliskuussa suorasukaisesti EU:n maatalouspolitiikkaa (MT 3.3.).

Housen mielestä EU torppaa kaiken, mikä kuuluu moderniin maatalouteen. EU elää menneisyydessä ja eurooppalainen maatalouden malli on kaatumassa omaan mahdottomuuteensa. Lisäksi ympäristöajattelu on tekopyhää snobbailua.

Maatalouden säätelyssä onkin isoja eroja. Jos EU ja Yhdysvallat pääsevät sopimukseen, merkitsee se MTK:n puheenjohtajan Juha Marttilan mielestä sitä, että EU:n pitää parantaa maatalouden kilpailukykyä. Nykyisen kaltaiseen kalliiseen ja byrokraattiseen järjestelmää ei kiristyvässä kilpailussa ole enää varaa.

Vapaakauppaneuvottelut on tarkoitus saada valmiiksi parin vuoden sisällä, koska Yhdysvalloissa on presidentin vaalit vuonna 2016. Vaalien jälkeen kestää aikansa ennen kuin neuvottelut saataisiin uudelleen käyntiin.

Vaikka näkemykset maataloustuotannosta ovat kaukana toisistaan, on todennäköistä, että kompromissi haluttaessa löytyy.

EU:n ja Suomen päättäjien pitää huolehtia siitä, ettei maataloutemme joudu mahdollisen sopimuksen maksumieheksi. Ruokaturvan menettäminen on liian kallis hinta.

> **EU:n on pidettävä maataloutensa puolta.**

Kahdet rattaat?

Haja-asutusalueiden jätevedet ovat taas pulpahtaneet pintaan eduskuntavaalien lähestyessä. Onneton säädössekamelska vaatii edelleen täsmennyksiä – kalliista, turhista ja pakotetuista ratkaisuista pitäisi päästä muutama askel maalaisjärjen suuntaan.

Ensimmäisenä jätevesiasetuksen nosti vaaliteemakseen perussuomalaiset. Hieman myöhemmin myös keskusta ilmoitti, että asetuksen vaatimuksiin tarvitaan vielä muutoksia.

Tuore ympäristöministeri Sanni Grahn-Laasonen (kok.) totesi melkein ensitöinään tyytymättömyytensä jätevesisäännöksiin. Lausumasta voitiin päätellä, että hän oli pitänyt asetuksen valmistelua epäonnistuneena jo peruskoulua käydessään. Tämä osoittaa tietenkin huomattavaa valistuneisuutta.

Maaseudulla jätevesisäännöksien mahdollisiin muutoksiin suhtaudutaan kaikella vakavuudella. Sitä sopii toivoa myös puolueilta ja poliitikoilta, jotka asiasta nyt puhuvat.

Ei olisi mahdotonta, että kevään vaalien jälkeen keskusta, kokoomus ja perussuomalaiset löytäisivät itsensä samasta hallituksesta. Vaikka uudella hallituksella tulee olemaan mittaluokkaa suurempia ongelmia ratkottavanaan, olisi se tämänhetkisten lupaustensa perusteella myös jätevesikoalitio. Sen velvoite säännösten järkiperäistämiseen olisi vahva.

Jätevedet voivat olla jo toisissa vaaleissa peräkkäin kuuma kiistelyn aihe. Ne kelpaavat varmasti vaaliaseeksi, mutta lupausten toteutumista tullaan myös vahtimaan tarkasti.

Puolueiden toiminnassa esiintyy ristiriitoja.

Espoossa perussuomalaiset olivat puheenjohtajansa Timo Soinin johdolla kiristämässä haja-asutusalueiden jätevesimääräykset voimassa olevia asetuksia tiukemmiksi (MT 20.10). Tälle lienee perusteensa, mutta ainakaan MT:lle niitä ei kysyttäessä kerrottu.

Perussuomalaisten lisäksi myös muiden puolueiden sitoutumista vaalipuheisiinsa tarkkaillaan. Kaksilla rattailla ajamista katsottaisiin maaseudulla karsaasti.

VIERASYLIÖ

Agribisnes karannut omistajiltaan

Sodanjälkeinen aika oli osuusteurastamoiden voimakasta kasvun aikaa. Vapaaehtoisilla fuusioilla vahvempi naapuri otti heikosti menestyneen ja resursseiltaan pienemmän osuuskunnan haltuunsa taaten uusille jäsenille yhtäläiset oikeudet kuin vahvemman osuuskunnan jäsenomistajille.

Tuottajain Lihakeskuskunta oli yritysten välisen yhteistyön kanava niin kotimaan asioissa kuin ulkomaan kaupassakin.

Vuonna 1940 Kuopioon perustettu Lihateollisuuden Tutkimuslaitos osoittautui yhdeksi tekijäksi ja menestyksen avaimeksi. Myöhemmin laitos siirtyi Hämeenlinnaan, jossa myös aloitettiin lihateollisuusteknikkojen koulutus saksalaiseen tyyliin.

Laitoksen johtaja tohtori Fritz P. Niinivaara aloitti osuusteurastamoiden lahjoituksin turvin vuonna 1962 lihateknologian korkeakoulukoulutuksen ja tutkimuksen Helsingin yliopiston maatalous-metsätieteellisen tiedekunnan osana. Sieltä valmistui lihamaistereita yritysten tuotannonjohtoon ja aina ylimpään johtoon saakka.

Ihailtavaa kaukonäköisyyttä

Täytyy ihailla sen ajan kaukonäköisiä talonpoikaisjohtajia, joilla oli rohkeutta toteuttaa tulevaisuutta vahvistavia tekijöitä.

Tämä alalle koulutettu substanssiosaajien joukko ylivertaisella ammattitaidollaan oli avaintekijä sille menestykselle, joka nosti suomalaisen lihaosaamisen kansainvälisesti huipputasolle.

Myös resurssit kasvoivat tämän osaamisen turvin. Saatettiin ottaa haltuun hyvin menestynyt Keskon ja liikemies Erkki Salonojan puoliksi omistama Helsingin Kauppiaat.

Myöhemmin on tehty useita yritysostoja. Tunnettuja merkkejä olivat muun muassa OK-liha, Marschan Oy ja Wahlroosit Oy. Myös OTK päätyi osuusteurastamoiden osaksi.

Ajat muuttuivat. Tulivat globalisaatio, kvartaalitalous ja optiot.

Agribisnestä tekevien yritysten johtajat olivat haltioissaan päästessään toteuttamaan globaalin yrityksen mallia. Ei tyydytty Valion teollisuuden tyyliin pelkästään osakeyhtiöön, vaan haluttiin Oy:n perään vielä maaginen J-kirjain.

Osuusteurastamoiden teollisuus haluttiin julkisnoteeratuksi pörssiyhtiöksi. Näin välivaiheiden jälkeen muodostui Atria Oyj Lihakunnasta ja Itikasta sekä HK Scan Oyj Lounais-Suomen Osuusteurastamosta ja ruotsalaisesta Scanista. Valtaosa äänivaltaisista osakkeista jäi perusosuusteurastamoiden haltuun.

Mulli karkasi aitauksesta

Tässä vaiheessa sitten karkasikin isänniltä mulli aitauksesta. Siihen kuuluivat Keskusliikkeen TLK:n purku ja tuotemerkkien jako. HK:n merkki LSO:lle ja Atria Itikka Lihapolarille.

> **Tulivat globalisaatio, kvartaalitalous ja optiot.**

Kolmas TLK:n osakas Karjaportti sysättiin osuuskuntalain vastaisesti ulos. Välimiesoikeus äänin 2–1 hyväksyi järjestelyn.

Karjaportin olisi ehkä kannattanut viedä asia käräjäoikeuteen, joka ei olisi voinut sivuuttaa osuuskuntalakia, vaan järjestelyt olisi pitänyt tehdä Karjaportin oikeuksia loukkaamatta. Näin ei toimittu.

Osuuskuntien hallintomiehet ovat olleet käytännössä niin kaukana oleellisista liiketoiminnan päätöksistä, että Oyj:n johdon on ollut helppo toimia mielensä mukaan. Usein kuultu perustelu on vetoaminen pörssin sääntöihin milloin missäkin asiassa, jos tuottajaomistajat haluaisivat menetellä toisin.

Kansainvälistyminen on ollut muotisana, johon agriosuuskunnatkin innostuivat. Lähinnä kai oli imagosyyt. Mikään menestystarina pörssissä ei ole ollut.

Nyt yritysostot Atrian ja HK:n osalta ovat kohdistuneet Ruotsiin, Baltiaan, Puolaan ja Venäjälle. Alan asiantuntijoiden piirissä ihmeteltiin muun muassa HK:n ostettua Ruotsin Slakteriförbundetin hyvin vanhoillisen teollisuuden.

Tunsimme hyvin alan asiantuntijoina Ruotsin liha-alan tilanteen. Jos siellä olisi ollut mielekästä ostettavaa, olisi jo aika päiviä sitten sen napannut alan tanskalainen jätti Danish Crown. Onhan Skoonen maatalousalue kuin tyrkyllä tanskalaisille.

Mihin tämä on sitten johtanut?

Kotimaisten laitosten investoinnit (Nurmoa lukuun ottamatta) ovat monilta osin jälkeenjääneet. Vaikka navetan ovella ei täällä syrjäisessä Suomessa ole ulkomaalaisia teuraan ostajia, johtajat puhuvat kovasta kilpailusta tilanteessa, jossa kilpailua ei ole. Ei edes hankintakilpailua LSO:n ja Atrian kesken.

Täytyy ihmetellä tilannetta, jossa eurooppalainen tuottaja saa korkeampaa hintaa kuin suomalainen. Kaupan keskusliikkeet ovat ruokkineet käsitystä, että muutoin ulkomaalainen liha valtaa heidän tiskinsä.

Jos johto ei tunne omia vahvuuksia, kaupan pelottelupuheet laittavat housut tutisemaan. Niinpä lihayritykset käyttävät tuloksen tekemiseen keinoa, joka on heidän käytössään, eli maksavat vähemmän tuottajalle. Johtajien osaamattomuudelle siinä on ollut oiva takaportti.

Tulosta yhtiökokouksessa pitäisikin arvostella sen mukaan, mitä teuraista on maksettu verrattuna vastaaviin yrityksiin muualla Euroopassa. Tätä tilannetta on helppo seurata myös Maaseudun Tulevaisuudessa julkaistuista hintanoteerauksista eri maissa.

Ruotsalaisista otettava mallia

Kun Ruotsissa HK Scan maksaa reilusti enemmän sikäläisille farmareille kuin Suomessa, lihatalonpojan ehkä ei kannattaisi kuunnella liikaa selityksiä, vaan olla yhtä ärhäkkänä kuin ruotsalaiset veljet.

Osoittaako tämä jotain suomalaisten kyvystä kilpailla, vai jäikö ”pakkoruotsi ” oppimatta? Lihantuottajalla valitettavasti ei ole enää ketään, joille voisi ”vahinkoa” kierrättää.

Kun globaali kvartaalitalous on sekoittanut terveen talonpoikaisjärjen myös agribisnestä harjoittavissa yrityksissä, substanssiosaamisella ei tunnu olevan käyttöä valittaessa yritysten korkeinta johtoa. Niinpä ei ole ihme, että yritykset ovat joutuneet tiheään vaihtamaan johtoa ja johdon välittömiä alaisia.

Viljelijähallintomiesten kannattaisi itse haistella vähän ilmaa ja tutkia omakohtaisesti tilanne, eikä uskoa ”head hunttereiden” suosituksiin, eikä vain puuhastella pelkästään osuuskunnan päätöksenteossa, niin tärkeää kuin se onkin.

Edellä olen käsitellyt lähinnä minulle tuttua alaa eli lihayrityksiä. Hyvin pitkälle näen yhtymäkohtia myös muihin agribisnestä harjoittaviin yrityksiin eli niihin, joiden perässä on tuotaikakirjain j. Kuten esimerkiksi Raisio Oyj.

KALEVI HÄMÄLÄINEN
Kirjoittaja on entinen Karjaportin varatoimitusjohtaja.

PÄIVÄN KUVA

JUHANI REKU

Valmiina talven tuiskuihin

Puolalaista luovuutta lumitöiden tekoon: Lazienkowskin puistossa Varsovassa tulevaa talvea odottelee lumiauralla varustettu Fiat 126. Olisiko tässä mallia huonosta tienhoidosta kärsiville suomalaisille? Käppänäksi kutsuttuja satakakskutosia ei Suomessa enää montaa ole, mutta ehkäpä hieman tuoreempi Punto hoitaisi homman samalla ponnekkuudella.

Päivän kuva -ehdotuksia voi lähettää MT:n toimitukseen osoitteeseen lukijankuva@maaseuduntulevaisuus.fi. Julkaistuista kuvista maksetaan palkkio.

KOLUMNI: TUURE KIVIRANTA

Oikeudessa tavataan

Nykyisin näyttää vallitsevan tapa, jossa kaikesta mahdollisesta täytyy kirjoittaa laki ja säännöt.

Ongelma vain on, että asiat eivät ole yksinkertaisia ja poikkeuksia riittää aina. Silloin lakeihin jää epäselvyyttä.

Viime viikolla MT kertoi, että kuljettajien ammattipätevyyslaista on erilaisia tulkintoja.

Hämäräksi jää esimerkiksi milloin maatilan koneilla tehtävä lumenauraus ei ole enää vähäistä, vaan voidaan tulkita päätoimiseksi työksi.

Lakiin ei ole kirjoitettu rajaa kuinka paljon sivutoimella voi ansaita.

Toinen esimerkki epäselvästä laista on vesilaki. Vuoden 2012 alusta vesilaki on edellyttänyt ilmoittamaan muusta kuin vähäisestä ojituksesta elykeskukseen.

Lain perusteluissa todetaan, että vähäinen ojitus voi kattaa vain pinta-alaltaan vähäisiä alueita. Pinta-alaa ei kuitenkaan ole hehtaarimääräisesti määritelty.

Lisäksi selvisi, että eri elykeskukset tulkitsivat lakia eri tavoin.

Pahimmillaan epäselvät pykälät johtavat siihen, että tulkinnat haetaan vasta oikeussalissa riitojen kautta.

> **Epäselvät pykälät johtavat pahimmillaan siihen, että tulkinnat haetaan oikeussalista.**

tuure.kiviranta@maaseuduntulevaisuus.fi

Se ei vaikuta kovin järkevältä lainsäätämiseltä.

Selkeä ja varma tulkinta lain sisällöstä pitäisi länsimaassa saada viranomaisilta heti lain tultua voimaan.

Vesilaista elykeskukset hakivat yhteistä linjaa vielä vuosi sen voimaan tulon jälkeen.

Tilannetta ei helpota se, että hallinto tiedottaa uusista laeista hyvin heikosti. Jos jokin lehtijuttu jää huomaamatta, ei asiasta tiedä välttämättä mitään.

Moni viljelijä kertoi MT:n lehtijutun vesilaista olleen ensimmäinen kerta, kun koko laista kuuli, vaikka laki oli jo ollut voimassa yli vuoden.

Myös elykeskukset totesivat, että tiedotusta olisi voinut olla enemmän.

Kun tiedotusta ei hoideta kunnolla, voi kenestä vain tulla rikollinen huomaamattaan.

Vaalien lähestyminen on herätellyt poliitikot puhumaan byrokratian vähentämisestä.

Tekoja ei vielä ole juuri näkynyt.

Täytyy myöntää, että säännösten purkaminen on vaikeaa, koska byrokratiaa perustellaan usein ihmisten ja luonnon hyvinvoinnin turvaamisella. Kukapa niitä haluaisi heikentää.

Kun byrokratian vähentämisestä vallitsee ilmeisen yhtenäinen tahto, voisi nyt odottaa, että tästä eteen päin poliitikot eivät enää lisää päätöksillään byrokratiaa.

Ensimmäinen askel voisi olla vuosi, jonka aikana yrittäjiltä ei vaadittaisi yhtään uutta paperin täyttämistä tai täydennyskoulutusta.

Maataloustuissa pykälien epäselvyys ja heikko tiedottaminen näkyvät päivittäin.

Moni viljelijä pelkää, että rikkoo sääntöjä tietämättään. Maatalousbyrokratia uuvuttaa viljelijöitä ja voi pahimmillaan ajaa heidät lopettamaan koko työn.

Siinä ei paljon työurat pitene, kun hallinnolla ajetaan yrittäjät piippuun.

Kummastusta herättää myös, kun ensi vuoden tukisäännöt eivät näytä valmistuvan millään.

Ensi kesän lannoiterajoista ei ole vieläkään tietoa. Hyväksyttävistä kesantoaloista ja viherryttämisvaatimuksista tietoa irtoaa tipoittain.

Mavi kehui kertoneensa ensi vuoden tukimaksujen siirtymisestä hyvissä ajoin.

Moni velallinen viljelijä tuskin piti tiedotusta kovin aikaisena, jos ensi vuoden lyhennykset oli jo laskettu vanhan maksuaikataulun mukaan.

LEHTIKATSAUS

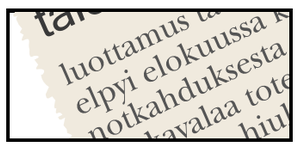

Byrokratia vie umpikujaan

Suomenmaa ei hyväksy viljelijätukien myöhästymistä. *”Maaseutuviraston ilmoitus viljelijätukien maksujen siirtymisestä on otettu tyrmistyneesti vastaan. Syytä onkin. Tuet ovat viljelijän palkkaa. Suomessa palkat on maksettava ajallaan.”*

”Maaseutuvirasto perustelee maksuaikataulujen siirtämistä EU:n maatalous- ja maaseutupolitiikan uudistuksella sekä ’samanaikaisilla hallinnon resursseihin kaavailluilla vähennyksillä’. Viraston arvion mukaan elykeskuksissa valvontoihin tulee kulumaan enemmän aikaa kuin nykyisin.

Mahdollisista lisätöistä on siis vasta arvio, mutta ratkaisu on jo valmiina: byrokratiaan kohdistuvat säästöt aiotaan maksattaa siis viljelijöillä.”

”Julkisen talouden tehtävien toteuttamiseksi laaditun koneiston purkaminen ja vähentäminen on tulevaisuuden tärkeimpiä töitä niin Suomessa kuin Euroopan unionissakin. Tätä työtä tarvitaan niin maataloudessa kuin kaikilla muillakin yhteiskunnan sektoreilla.

Mutta näitä toimia odoteltaessa hallituksen ja erityisesti maatalousministerin on huolehdittava siitä, että viljelijät saavat myös tulevina vuosina palkkansa oikeaan aikaan.

Maaseutuvirastolla ei voi olla oikeutta tehdä omin päin linjanvetoja, jotka koskevat näin merkittävällä tavalla viljelijöiden toimeentuloa.”

Venäjä testaa naapureitaan

Jukka Ahdelma kirjoittaa **Itä-Savon** pääkirjoituksessa rajaloukkauksista. *”Yhdenkään maan ei tarvitse hyväksyä aluevesiensä, ilmatilansa tai maa-alueittensa loukkauksia.*

Rajanylitykset ovat olleet lähes rutiinia. Suomi kyseli elokuussa Venäjältä ilmatilan loukkauksista, ja rajojen yli on lennetty myös Ruotsissa ja Virossa.

Suomea kohautti äskettäin tutkimusalus Arandan häirintä Itämerellä kansainvälisillä vesillä.

Motiivit ovat arvailujen varassa, mutta ilmeistä on, että Itämeren turvallisuustilanne on muuttumassa.”

”On länsinaapurin saaristossa venäläinen sukellusalus tai ei, Venäjä ylipäätään testailee Itämeren naapuriensa valmiutta ja hermoja. Venäjä on ainoa Itämeren rantavaltioista, jolla on toimissaan sotilaspoliittista intressiä.

Vahinkoja tapaukset eivät varmasti ole. Aluevesien ja ilmatilan valvontaa on tehostettava ja annettava kansainvälisten sopimusten rikkojalle palaute ulkopolitiikan keinoin.”

Tiellä liukasta ja pimeää

Iisalmen Sanomat muistuttaa liikenteen syksyisistä vaaroista. *”Talvirenkaiden ja paksumpien vaatteiden lisäksi nyt kannattaa ottaa esille halvat henkivakuutukset eli heijastimet. Suomen syksy on nykyisin pitkä ja pimeä.”*